

Dilemma bevorderen internationale aanpak COVID-19 vaccin versus realiseren snelle immunisatie Nlse bevolking.

Begin april is de motie Ellemeet aangenomen waarin de regering wordt opgeroepen *voorafgaand aan en tijdens de jaarlijkse vergadering van de Wereldgezondheidsorganisatie leiderschap te tonen en zich expliciet uit te spreken voor het opzetten van een wereldwijde COVID-19-pool en de Wereldgezondheidsorganisatie hierbij actief te steunen*.¹

Mede aanleiding voor deze motie was de oproep van Costa Rica een internationale pool op te richten voor intellectueel eigendom inzake COVID-19 (patent pool). Hierover zijn meerdere Kamervragen gesteld.² De achtergrond van deze oproep en motie is dat men wil voorkomen dat de markt voor toekomstige vaccins in handen komt van één of enkele farmaceutische bedrijven waardoor wellicht hoge prijzen worden gevraagd en midden- en lage inkomenslanden zich geen vaccins kunnen veroorloven of "achter in de rij" komen te staan. Hier speelt dus het mondiale verdelingsvraagstuk.

Het kabinet heeft op deze vragen geantwoord dat men voorstander is van een patent pool, maar dat het overdragen van intellectueel eigendom van private partijen een vrijwillig en geen verplichtend karakter moet hebben. Indien dit wordt verplicht worden, farmaceutische bedrijven ontmoedigd om te investeren en financiële risico's te nemen. Het ontwikkelen van een vaccin kan niet zonder inzet van de private sector. Nederland is nauw betrokken bij de voorbereiding van de Call to Action die Costa Rica aan het voorbereiden is,

Voor de ontwikkeling van een vaccin financiert Nederland CEPI met 50 mln. euro. CEPI financiert onderzoek en ontwikkeling waarbij eisen gesteld worden rond intellectueel eigendom, het delen van kennis en data. VWS bereidt een strategie voor met het oog op (investeringen in) de productie, aankoop en distributie van een COVID-19 vaccin. Waar nodig en mogelijk, worden ism de speciaal gezant de randvoorwaarden voor de ontwikkeling en productie van een COVID-19-vaccin gefaciliteerd.

Het verdelingsvraagstuk is een nationaal en internationaal (politiek) dilemma. Wordt de Nederlandse strategie (en eventuele investeringen in productie, aankoop e.d.) geënt op mondiale (of Europese) verdeling waarbij rekening gehouden wordt met risicogroepen, kwetsbare groepen, draagkracht van LMIC en capaciteit van gezondheidsstelsels? Of is de inzet dat – weliswaar met inachtneming van de internationale dimensie – snelle immunisatie van de Nederlandse bevolking prioriteit heeft. Van verschillende kanten wordt gepleit voor een mondiale, eerlijke verdeling. Het is echter sterk de vraag of hierover internationaal overeenstemming kan worden bereikt of dat nationale belangen de overhand krijgen.

Het antwoord op het verdelingsvraagstuk is van belang voor de opstelling van Nederland in internationaal verband (WHO en EU), voor de uitwerking en uitvoering van de strategie, en voor de rol van de speciaal gezant.

Voorgestelde lijn:

Met de internationale inzet om te komen tot een vrijwillige patent pool en de financiering van CEPI wordt uitvoering gegeven aan de motie Ellemeet en bevestigt dat Nederland de toegankelijkheid en betaalbaarheid van toekomstige vaccins belangrijk vindt. Dat Nederland overweegt te investeren in de productie van toekomstige vaccins in Nederland draagt tevens bij aan het mondiaal opschalen van de productiecapaciteit. Tegelijkertijd is het voor de immunisatie van de Nederlandse bevolking noodzakelijk niet uitsluitend afhankelijk te zijn van productie in het buitenland. Met het opschalen van productie in Nederland snijdt het mes dus aan twee kanten.

¹ 8/4/2020 Motie Ellemeet c.s. over het opzetten van een wereldwijde COVID-19 pool (25295-224);

² Kamerlid Dijkstra (D66) over het bericht dat Costa Rica de WHO oproept een internationale pool op te richten voor intellectueel eigendom inzake COVID-19 (2020Z05783); Kamerlid Ploumen (PvdA) over het delen van corona-patenten door farmaceuten (2020Z06228); Vragen van de leden Marijnissen en Van Gerven (beiden SP) aan de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en voor Medische Zorg over het rapport over de financiering van big pharma.